

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2003-2-58 (Özelleştirme Nihai Bildirim)

Karar Sayısı : 03-59/706-327

Karar Tarihi : 28.8.2003

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN,
R. Müfit SONBAY, Murat GENCER, Rıfki ÜNAL
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN

B- RAPORTÖRLER: Murat ÇETİNKAYA, Hakan BİLİR, A. Özlem UZUN

**C- BİLDİRİMDE
BULUNAN :**

- Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
Hüseyin Rahmi Gürpınar Sok. No:2 06680 Çankaya/Ankara

D- TARAFLAR :

- Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları A.Ş. Kastamonu İşletmesi
Genel Müdürlük : SEKA 41240 İzmit/Kocaeli
Kastamonu İşletmesi : SEKA Kastamonu İşletme Müdürlüğü
37400 Taşköprü/Kastamonu
- Mopak Kağıt Karton Sanayi ve Ticaret A.Ş.
301 Sok. No:55 Çamdibi/İzmir
- Julius Glatz GmbH
Staatsstrasse 37-41, D-67468 Neidenfels/ALMANYA

E- DOSYA KONUSU: Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları A.Ş. (SEKA)'ye ait Kastamonu Kendir Selülozu ve Sigara Kağıdı Tesisi (Kastamonu İşletmesi)'nin varlık satışı yoluyla özelleştirilmesine ilişkin devir işlemine izin verilmesi talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 21.10.1999 tarih ve 3466 sayılı ile giren ön bildirimde, Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı'yla SEKA'nın özelleştirme kapsamına alındığı ve SEKA'ya ait işletmelerin ayrı ayrı özelleştirmelerinin planlandığından bahisle, konuyla ilgili olarak 1998/4 sayılı "Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" doğrultusunda Rekabet Kurulunun görüşü talep edilmiştir.

Bunun üzerine, 24.11.1999 tarih ve REK.06.00.00/49 sayılı Mesleki Daire görüşü ve Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 6.12.1999 tarih ve 6402 sayılı görüşleri alınarak, 21.12.1999 tarih ve 621-395 sayılı karar ile konuya ilişkin Rekabet Kurulu

Görüşü oluşturulmuştur. Rekabet Kurulu, dosya konusu Kastamonu İşletmesi ile ilgili olarak, bu işletmenin özelleştirilmesinde bir sakınca bulunmadığına karar vermiştir.

1998/4 sayılı Tebliğin 5. maddesi gereği özelleştirme sonucunda tarafların ilgili ürün pazarındaki toplam pazar paylarının %25'i, cirolarının 25 trilyon TL'yi aşması durumunda ilgili devir işleminin hukuki geçerlilik kazanabilmesi için Özelleştirme Yüksek Kurulunun nihai devir kararından önce Rekabet Kurulunun onayı gerekmektedir.

Bu çerçevede, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 1.8.2003 tarih, 3710 sayı ile intikal eden ve en yüksek teklif veren teşebbüsleri içeren yazı ile ekinde yer alan bildirim dosyaları üzerine, eksik olan bilgi ve belgelerin 18.8.2003 tarihinde tamamlanmasının ardından 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 7. maddesi ile 1997/1 ve 1998/4 sayılı Tebliğler uyarınca düzenlenen 25.8.2003 tarih, 2003-2-58/Öİ-03-MÇ sayılı Özelleştirme Nihai Bildirim Raporu, 25.8.2003 tarih, REK.0.06.00.00/106 sayılı Başkanlık önergesi ile 03-59 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; söz konusu devralma işleminin, ilgili piyasanın yapısı, işletmeyi devralması muhtemel firmaların pazardaki konumu, devredilecek teşebbüsün pazardaki konumu, ithalat olanaklarının fiili ve potansiyel rekabet üzerindeki etkisi ve pazara giriş engellerinin bulunmaması gibi kriterler gözönüne alındığında, Kastamonu İşletmesinin ihalede ilk iki sırayı alan teşebbüsler tarafından devralınmasının hakim durum yaratmayan ve etkin rekabeti önemli ölçüde engellemeyen bir işlem olduğu, dolayısıyla 4054 sayılı Kanun ve 1997/1 sayılı Tebliğ hükümlerine aykırılık içermediği ifade edilmiştir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Pazara İlişkin İnceleme ve Değerlendirmeler

H.1.1. Genel Bilgiler

Kağıt sektörü; odun, yıllık bitkiler ve atık kağıt hammaddelerinden selüloz, odun hamuru, eski kağıt hamuru üretilmesiyle bu ara ürünlerin değişik mekanik ve kimyasal işlemlerle kağıda dönüştürülmesine kadar geçen aşamaları içeren bir sanayi koludur. Selülozlar ara ürünleri, kağıt-kartonlar ve konfeksiyon ürünleri (defter, dosya, kutu, torba, havlu, peçete, mendil v.s.) ise nihai ürünleri oluştururlar.

Kağıt türleri çeşitli nitelikler bakımından birbirinden ayrılır. Bu nitelikleri oluşturan faktörlerden bazıları kağıdın kullanım yerinin saptanmasında önemli rol oynamaktadır. Bu faktörlerden başlıcaları aşağıdaki gibidir:

- Kağıdın yapımında kullanılan selüloz türü
- Ağartma ve inceltme işleminin tipi
- Kağıdın yapımında aldığı kalınlık
- Suyun uzaklaştırılması için uygulanan preslemenin derecesi
- Presleme işlemindeki basıncın derecesi
- İlave edilen kimyasal maddeler

Yukarıda yer verilen faktörler gözönüne alındığında kağıt-karton grupları uluslararası literatürde genel olarak aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır:

- Yazı tabı kağıtları
- Gazete kağıdı
- Sargılık kağıtlar
- Temizlik kağıtları
- Kraft torba kağıdı
- Oluklu mukavva kağıtları
- Kartonlar
- Sigara ve ince özel kağıtlar

Kastamonu İşletmesinde; sigara kağıdı, sigara filtre uç kağıdı, sigara filtre astar kağıdı, el sargı kağıdı ve kağıdın hammaddesi niteliğinde olan kendir selülozu üretilmektedir.

H.1.2. İlgili Ürün Pazarı

Sigara kağıdı; tütünün sarıldığı, tütünle birlikte kullanılan ve sigara üretiminde sigara içim kalitesini tütün kadar etkileyen bir kağıttır. Sigara kağıdının, sarıldığı tütünü göstermeyen opaklıkta, göze hoş görünen beyazlıkta, vergiyeli (markalama izli) ve sigara makinalarında işlenecek mukavemette olması gerekmektedir. Ayrıca sigara kağıdının yanan sigaranın külünün saçaklanmasını önlemesi, sigara içim tadını ve nikotin miktarını ayarlayacak hava geçirgenliğine (porozitede) ve tütünle aynı zamanda yanma özelliklerine sahip olması da önemlidir.

Tüm bu özellikler dolayısıyla sigara kağıdının yerine başka bir kağıt türünün kullanılması mümkün değildir.

Sigara kağıdı yıllık bitki olan kendir selülozu, okaliptüs selülozu, presipite kalsiyum karbonat ve yardımcı kimyasallar kullanılarak üretilmektedir. Ayrıca müşteri isteğine bağlı olarak %100 odun selülozu (sülfat selülozu+okaliptüs selülozu), presipite kalsiyum karbonat ve yardımcı kimyasallarla da üretilmektedir.

Sigara kağıdı üretimi için, sigara kağıdı makinasının dışında bir kağıt makinası kullanılması mümkün değildir. Ancak 33 gr/m² uç kağıtlarını düşük gramajlı üretim yapan ve kalender grubu da olan kağıt makinalarında üretim yapılabilmeyle birlikte, bu durumda da uç kağıtlarının üretimden sonra baskı ve perfore edilmesi gerekmektedir.

Sigara kağıdının yukarıda sayılan özellikleri, onu diğer kağıtlardan hem tüketim (kullanım alanı) hem de üretim (arz) yönüyle farklılaştırmaktadır. Bu anlamda genel olarak kendir, keten, jüt gibi girdilerden elde edilen, homojen yanma kabiliyetine sahip, düşük gramajlı kağıtları içerisine alan "sigara ve benzeri özel ince kağıtlar" ilgili ürün pazarı olarak belirlenmiştir.

H.1.3. İlgili Coğrafi Pazar

İlgili ürünün üretim, ithalat, satış ve tüketim özellikleri gözönüne alınarak ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak kabul edilmiştir.

H.1.4. Türkiye’de Sigara Kağıdı Üretim ve Tüketimi

Sigara kağıdı (uç, dolgu kağıdı ve sigara filtresi kağıtları dahil), dünya çapında ticareti yapılan özellikli bir kağıttır. Ülkemizde sigara kağıdı yalnızca SEKA'nın Kastamonu İşletmesinde üretilmektedir. Söz konusu fabrika 1984 yılında faaliyetlerine başlamıştır ve çoğunlukla -bir kamu kuruluşu olan- Tekel Genel Müdürlüğü (Tekel)'nün sigara kağıdı ihtiyacını karşılamaktadır. İşletmenin ürettiği ürünlerin uzun yıllar boyunca tek alıcısı Tekel olduğu gibi, Tekel'in de sigara kağıdı ihtiyacının çok büyük bir bölümü Kastamonu İşletmesi tarafından karşılanmaktadır. Hatta İşletmede Tekel'in ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla yatırımlar yapılmıştır. 2002 yılında alınan perfore makinaları ile Tekel'in ihtiyacı olan kağıdın yaklaşık %75'inin Kastamonu İşletmesince karşılanması planlanmıştır. Bu anlamda Türkiye’de sigara kağıdının üretimine ilişkin tüm veriler Kastamonu İşletmesine aittir.

Tablo 1: Türkiye’de Sigara Kağıdı Üretimi (Seka Kastamonu İşletmesinde)

YIL	1999	2000	2001	2002
Sigara Üretim Miktarı (ton/yıl)	4743	5534	6653	5142

Ülkemizde sigara kağıdının üretiminde yalnız bir firma faaliyet göstermesine rağmen, sigara kağıdının ithalat rakamları zaman içerisinde üretimin üzerine çıkmıştır. Sigara tüketiminin tamamı uzun yıllar Tekel'in üretimiyle karşılanmış, 1983 yılından itibaren bazı yabancı sigaralar Tekel tarafından ithal edilip satılmaya başlanmıştır. 1986 yılında yürürlüğe giren 86/10911 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla tütün mamullerinin üretim, dağıtım ve satışında devlet tekeli kaldırılmış ve 1991 yılında yayımlanan 91/1755 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla özel sektör tarafından üretilen sigaraları fiyatlandırma yetkisi üretici firmalara verilmiştir. Bu dönemde Türkiye’de üretim tesislerini kuran Philip Morris ve R.J.Reynolds (RJR) ülkemizde faaliyet göstermeye başlamıştır. RJR, 1999 yılında ABD dışındaki faaliyet ve varlıklarını Japan Tobacco International Company (JTI)'a devretmiş, bu nedenle Türkiye’deki faaliyetleri de JTI tarafından devralınmıştır. Ekim 2002’de ise British American Tobacco BV (BAT), üretim tesisini kurarak Türk pazarına giriş yapmıştır.

Yukarıda yer verilen sigara üreticileri dünya çapında üretim yapan şirketlerdir. Söz konusu firmalar sigara kağıdı alımlarını bir merkezden koordine etmekte ve hammadde tedariği konusunda dünya çapında alım yapmaktadırlar. Bu anlamda söz konusu üreticilerin sigara kağıdı ihtiyacı ithalat yoluyla karşılanmaktadır. SEKA Kastamonu İşletmesinden adı geçen üreticilere sigara kağıdı satışı yapılmamıştır. Ülkemizdeki ithalatın yıllar itibarıyla dağılımı aşağıdaki gibidir:

Tablo 2: Türkiye’de Sigara Kağıdı İthalatı

YIL	1999	2000	2001	2002
Sigara İthalat Miktarı (ton/yıl)	5246	5502	8026	7785

Sigara kağıdının üretim ve ithalat rakamlarının karşılaştırması ise aşağıdaki gibidir:

Tablo 3: İthalat ve Üretim Karşılaştırması

YIL	1999	%	2000	%	2001	%	2002	%
Sigara Kağıdı Üretim Miktarı (ton/yıl)	4743	47	5534	50	6653	45	5142	47
Sigara Kağıdı İthalat Miktarı (ton/yıl)	5246	53	5502	50	8026	55	5819	53
Toplam	9989	100	11036	100	14679	100	10961	100

Kastamonu İşletmesinin satış rakamları ve sahip olduğu pazar payına Karar'ın ilerleyen bölümlerinde yer verilecektir.

H.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Kastamonu İşletmesinin sigara kağıdı üretiminde Türkiye'de tek olduğu ve ithalata rağmen pazar payının yaklaşık %50 oranına ulaştığı ve 2002 yılı cirosunun 26 trilyon TL. olduğu gözönüne alındığında, devralma işleminin 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında Rekabet Kurulundan izin alınması gereken bir işlem olduğu görülmektedir.

H.2.1. SEKA Kastamonu İşletmesi

SEKA'nın planlı dönem yatırımları içinde sonuncusu olan Kastamonu İşletmesi, SEKA Yönetim Kurulunun 2.1.1976 tarihli kararıyla kurulmuş ve 2.6.1976 tarihinde tüzel kişilik kazanmıştır.

İşletmenin kuruluşuyla, kendir lifinin değerlendirilerek kendir selülozu üretilmesi ve sigara kağıdı ile sigara uç kağıdı üretilmesi amaçlanmıştır. Kastamonu ili ve çevresi de, kendir lifinin ülkemizde en yoğun yetiştirildiği yer olduğu için seçilmiştir. İşletme, Kastamonu'nun Taşköprü ilçesinde 744,486 m²'lik bir arazi üzerinde kurulmuş ve 24.11.1984 tarihinde resmen faaliyete başlamıştır.

İşletmenin kağıt makinasında yaklaşık 45-50 gr/m² kağıt üretimi teorik olarak mümkündür. Ancak 35 gr/m²'den sonra kurutma ve hamur yaklaşım kapasitelerinin yeterli olmaması nedeniyle 25.5 gr/m² sigara kağıdı, 33 gr/m² beyaz uç kağıdı ve 33 gr/m² sarı uç kağıdı üretilmektedir. 1997 yılında yapılan yenileme yatırımlarıyla kağıt makinası prosesi sigara ve uç kağıtlarının üretimine göre dizayn edilmiş, ancak sigara kağıdı üretimini ve kalitesini bozabileceği gerekçesiyle hamur yaklaşımı ve hamur hazırlama sistemlerinde değişiklik yapılmamıştır. Aynı sebeple yüksek poroziteli filtre astar kağıdı üretimi yapılamamaktadır.

Kastamonu İşletmesinde üretilen ürünleri, gerekli yatırımları yapmaksızın, başka kağıt fabrikalarında üretmek mümkün değildir. Ayrıca söz konusu ürünleri Türkiye'de üreten başka bir kuruluş bulunmamaktadır Bunun yanı sıra Kastamonu İşletmesine bazı yatırımlar yaparak başkaca kağıt-karton türlerinin üretilmesi mümkün olsa dahi, sigara kağıdının üretiminin ve kalitesinin bozulması, halihazırdaki makinaların atıl kalması ve İşletmenin Türkiye'deki tek üretici olması gibi nedenlerden dolayı bu durum rasyonel gözükmemektedir.

Kastamonu İşletmesinin tek müşterisi Tekel'dir. İşletmede üretilen sigara kağıtları Tekel 2000 (kısa, uzun), Tekel 2001 (kısa, uzun), Maltepe, Maltepe Gold, Meltem, Ballica, Best, Yeni Harman, Tekel 2000 Light gibi Tekel'in tüm markalarında kullanılmaktadır.

2002 yılı itibarıyla Tekel'in toplamda yıllık ihtiyacı olan yaklaşık 8500 ton kağıdın, sigara kağıdında yaklaşık 3500 ton ve uç kağıtlarında yaklaşık 1500 tonluk bölümü Kastamonu İşletmesi tarafından temin edilmiştir. Tekel'in kalan ihtiyacı 2000 ton yüksek poroziteli filtre astar kağıdı ve 1500 tonluk uç kağıt ise ithal edilmiştir. 2002 yılında alınan 2 adet perfore makinası ile TEKEL'in tüketmiş olduğu yüksek poroziteli filtre kağıdı dışındaki uç kağıtlarının da Kastamonu İşletmesinde

üretilmesi ve bu anlamda TEKEL'in toplamdaki kağıt ihtiyacının %75'inin karşılanması planlanmaktadır.

Sigara kağıdı üretiminde kullanılabilecek birden fazla selüloz olmasına rağmen, Tekel tarafından üretilen sigaralarda Türk tüketicisinin damak tadına uygun kendir selülozu ile üretilmiş sigara kağıtları kullanılmaktadır. Kendir selülozu, tüm dünyada daha yaygın hale gelen zifiri düşük ve yumuşak içimli sigaraların talebinde yaşanan artmaya koşut olarak tercih edilmiştir. Sigara talebinin özelliğine paralel olarak, yüksek poroziteli ve daha iyi kalitede sigara kağıdı üretimi yapmak amacıyla Kastamonu İşletmesinde gerekli iyileştirme yatırımları yapılmıştır. Bu anlamda İşletmede isteğe bağlı olarak genel standartların dışında yüksek veya düşük porozitede kağıt üretmek mümkündür.

Fabrikanın üretim kapasitesi, sigara ve filtre kağıtlarında 10.200 ton/yıl, kendir selülozunda ise yaklaşık 4.160 ton/yıl olarak hesaplanmaktadır. Gerçekleşen üretimin %70'i sigara kağıdı, geri kalanı ise farklı alt sınıflardaki filtre sargısı ve filtre uç kağıtlarından oluşmaktadır. İşletmede ayrıca diğer ince kağıtların da üretilme imkanı vardır.

Kastamonu İşletmesi Türkiye'de tek olmasının yanı sıra dünyadaki 15 lider sigara kağıdı üreticisi arasında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük sigara kağıdı üreticisi olan Trierenberg ve Mauduit'in dünya ölçeğinde şirketlerinin piyasa payı toplamda %35'e ulaşmaktadır. Bu rakam ise en büyük on sigara kağıdı üreticisinin toplam üretim kapasitesinin %67'sine tekabül etmektedir. Bunların arasında Kastamonu İşletmesi dünya üretiminin %1,9'unu gerçekleştirmektedir.

Sigara pazarında üreticiler, global piyasada üretim yapan büyük ölçekli üreticiler ve yerel piyasada üretim yapan küçük-orta ölçekli üreticiler olarak 2 gruba ayrılabilir. Kastamonu fabrikası ikinci gruba dahil olup yaklaşık %....'lik bir pay ile Türkiye pazarında faaliyet göstermektedir. İşletmenin son dört yıl itibarıyla üretim, satış ve kapasite bilgilerine aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 4: Üretim ve Kapasite miktarı (ton/yıl) ile Kapasite Kullanım Oranı (KKO)

SİGARA KAĞIDI	1999	2000	2001	2002
Kapasite Miktarı	10.200	10.200	10.200	10.200
Üretim Miktarı	4.743	5.534	6.653	5.142
KKO (%)	47	54	65	50

Tablo 5: Toplam Satışlar (Milyon TL)

ÜRÜN/YILLAR	1999	2000	2001	2002
Sigara Kağıdı	5.230.604	9.769.550	17.383.392	26.167.811
Diğer Satışlar	23.556			
TOPLAM	5.254.160	9.769.550	17.383.392	26.167.811

Tablo 6: Üretim, Satış, Stok Tablosu (Ton)

MAMUL STOKLARI	1999	2000	2001	2002
Dönem Başı Stoku	1313	845	306	1208
Üretim	4743	5534	6653	5142
Satış	5211	6073	5731	4997
Dönem Sonu Stoku	845	306	1228	1353

H.2.2. Mopak Kağıt Karton Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Mopak)

M. Ali MOLAY'ın hisselerinin %99'una sahip olduğu Mopak, Türkiye kağıt sektörünün önemli üreticilerinden birisidir. İlk olarak İzmir Kemalpaşa'da 1986 yılında faaliyete başlayan fabrikasının ardından, Mopak, 2001 yılında Rekabet Kurulunun da onayını alarak SEKA'ya ait Dalaman İşletmesini devralmıştır.

Genel olarak 1. hamur kağıt, karton, kuşe kağıt ve selüloz üretimi yapan Mopak'ın 1. hamur kağıtlarda pazar payının, dosyadaki bilgiler çerçevesinde, tahmini olarak %20-25 arasında olduğu görülmektedir. 2002 yılına ait net satışları 94 trilyon TL.'yi bulan Mopak her ne kadar kağıt sektöründe yer alsada, ilgili ürün pazarında herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır. Ancak, Mopak'ın sigara kağıdı üretim tecrübesi bulunmaktadır. TEKEL bütün kağıt alımlarını SEKA'dan karşılaması öncesinde sarı ve beyaz filtre uç kağıdını Mopak'tan temin etmiştir. Ancak TEKEL'in söz konusu alımları SEKA Kastamonu İşletmesinin tam olarak faaliyete geçmesi ile birlikte sona ermiştir.

Sigara kağıdı üretimine de geçerek tütün ve sigara sektöründe kullanılan kağıtlara yönelik ürün çeşitliliğini arttırmak isteyen Mopak, Kastamonu İşletmesi devralındığı takdirde birtakım modernizasyon yatırımları ve sigara kağıdı üretiminin yanı sıra Kastamonu İşletmesinde üretilme potansiyeli olan diğer ince kağıtların (Kur'an ve İncil baskı kağıtları, sözlük basımında kullanılan kağıtlar) üretiminin yapılmasını da planlanmaktadır. MOPAK'ın keten ve kendir üretimine yönelik de planları bulunmaktadır.

H.2.3. Julius Glatz GmbH (Glatz)

1885 yılında Wilhelm Adolph GLATZ, Franz Julius GLATZ ve Hans HAEHNLE tarafından Niedenfels'de yer alan Palatinate Ormanı'nda kurulan Galtz Kağıt Fabrikası, II. Dünya Savaşından sonra çok çeşitli modernizasyon işlemlerine tabi tutulmuştur.

1.9.1994'te Asya'nın en büyük sigara fabrikası olan HONG TA Holding ile Julius Glatz GmbH arasında Yunnan Hongta Blue Eagle Paper Co. Ltd. unvanlı bir ortak girişim kurulmuştur. Bu ortak girişimde Glatz'ın payı %25.1'dir. İşletme, Çin sigara endüstrisindeki birinci kalite sigara kağıdı tüketiminin %50'sini tek başına karşılamaktadır.

Firmanın iştiğal konusu, kağıt üretimi ve bununla ilgili ticari faaliyetleri gerçekleştirmektir. Ayrıca büro, matbaa ve çoğaltma makinaları ile özellikle diğer büro malzemeleri üretimi ve pazarlanması da gerçekleştirilmektedir. Glatz firması, ürünlerini dünya çapında 50'den fazla ülkeye ihraç etmektedir. Devralma işlemiyle birlikte bu pazarların yanı sıra Hindistan, Pakistan, Bangladeş, Irak, Suriye, Ürdün, Lübnan gibi ülkelere de satış yapılması hedeflenmektedir. Bildirim Formunda Glatz'ın %..... pazar payı ile dünya çapında tedarikçi olarak 3. sırada yer aldığı ifade edilmektedir. Fabrika, 6 adet kağıt makinasına ve 73.600 metrelik kapasiteye sahiptir. Toplam satışları 150 milyon ABD Doları değerindedir ve satışlarının %80'i sigara endüstrisine yapılmaktadır. 2002 yılında Almanya'da 37.222 ton ve Çin'de 16.804 ton olmak üzere 54.026 ton satış yapılmıştır. Dosya mevcudu bilgi ve belgelerde, Glatz'ın daha fazla üretim kapasitesine ihtiyaç duyduğu ve Kastamonu

projesi nedeniyle Almanya’da yılda 12.000 ton sigara kağıdı üretim kapasiteli yeni bir üretim hattına yapacakları yatırımı durdurdukları belirtilmektedir. Ayrıca fabrika ve bölge için yeni bir konseptlerinin olduğu ve bu konsept kapsamında keten ve kenevir ekiminden, üretilen ürünün son haline (uluslararası pazar standartlarına uygun kalitede üretilmiş sigara kağıdı) kadar birtakım çalışmalar yapılacağı vurgulanmıştır.

Glatz'ın 2002 ve 2001 yıllarına ait cirosu sırasıyla, ... milyon Euro ve 65.3 milyon Euro olarak gerçekleşmiştir. Dosyadaki bilgiler çerçevesinde halihazırda şirketin Türkiye’de herhangi bir üretim faaliyeti olmamakla birlikte, TEKEL ile doğrudan ticari ilişkileri bulunmaktadır. 2002 yılında TEKEL’e yapılan satışlar 79.4, 2003 satışları ise 188 tondur. Buna göre söz konusu teşebbüsün Türkiye satışları 2002 yılında %1’in altında gerçekleşmiştir.

H.3. Değerlendirme

Yukarıda da belirtildiği üzere SEKA’nın Kastamonu İşletmesi Türkiye’de sigara kağıdı üretimi yapan tek teşebbüstür. İşletme genel olarak TEKEL’in ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Bu anlamda tek müşterisi de yine bir kamu kuruluşu olan TEKEL’dir.

İşletme Kastamonu’da yetişen kendirden, kağıt üretimi için gerekli olan selülozu kendisi üretmektedir. Sigara kağıdının niteliği gereği ince ve özel olması, fabrikayı diğer kağıt fabrikalarından farklılaştırmaktadır. Başka kağıt fabrikalarında kısa süre içerisinde sigara kağıdı üretimine geçmek mümkün olmadığı gibi, Kastamonu İşletmesinin de başka kağıt üretiminde kullanılması, yüksek pazar payı ve lokasyonu düşünüldüğünde rasyonel değildir. Bu anlamda ilgili ürün gözönüne alındığında yurtiçinde işletmeye ikame olabilecek başkaca bir üretici bulunmamaktadır.

Sigara kağıdı tüm dünya çapında ticareti yapılan bir üründür. Bu durum Türkiye açısından da geçerlidir. SEKA’nın üretiminin yetersiz olduğu ya da bulunmadığı alanlarda, gerek TEKEL gerekse diğer üreticiler sigara kağıdı konusunda ithalat yapmaktadırlar. Ancak TEKEL’in ihtiyacını SEKA’dan karşılaması, diğer üreticilerin de merkezleri kanalıyla sigara kağıdını ithal etmeleri rekabetin ülke bazında değil, dünya ölçeğinde gerçekleştiğini göstermektedir. Dolayısıyla hem SEKA’nın hem TEKEL’in özelleştirilmesi sonrası, işletmelerin alıcılarının rekabet edecekleri alanın ve fiyatlarının belirlenmesinin dünya ölçeğinde gerçekleşeceğinden söz etmek mümkündür. Bu anlamda her ne kadar mevcut durumda Kastamonu İşletmesinin pazar payı %..... civarında seyretse dahi, özelleştirme sonrasında işletmenin satış miktarı ve pazar payının aynı seviyelerde seyretmesi, ancak kaliteli ürün ve dünya fiyatları ile rekabet edebilecek bir stratejiye bağlıdır.

Tablo 7: Kastamonu İşletmesinin pazar payı

YIL	1999	%	2000	%	2001	%	2002	%
Sigara Satış Miktarı (ton/yıl)	5211	50	6073	52	5731	42	4997	.....
Sigara İthalat Miktarı (ton/yıl)	5246	50	5502	48	8026	58	5819	.....
Toplam	10457		11575		13757		10816	

Aşağıda Kastamonu İşletmesinin birim maliyet ve birim fiyatlarının ithalat değerleri ile karşılaştırılması yer almaktadır.

Tablo 8: Kastamonu İşletmesinin birim maliyet ve birim fiyatlarının ithalat değerleri ile karşılaştırılması

Kağıt Cinsi	Birim Maliyet (TL/ton)	Birim Fiyat (TL/ton)	Birim Satış Fiyatı (USD/ton)	İthal Birim Alış Fiyatı (USD/ton)
Sigara Kağıdı	6.389.648.163	5.620.000.000	3.944	3.837
Perfore Beyaz Uç Kağıdı	4.248.240.245	4.830.000.000	3.389	
Perfore Yıldızlı Beyaz Uç Kağıdı	6.108.538.673	5.095.000.000	3.575	
Perfore Sarı Uç Kağıdı	6.868.147.976	8.085.000.000	5.674	6.116
Perfore Yıldızlı Sarı Uç Kağıdı	6.496.002.347	8.260.000.000	5.796	6.576

Tablodan da görüleceği üzere özellikle sigara kağıdının maliyeti, satış fiyatlarının üzerindedir.

Bunların yanı sıra, yaklaşık %.... pazar payına sahip bir teşebbüs devrediliyor olsa dahi, alıcıların ilgili pazarda (ele alınan coğrafi pazardaki ilgili ürün pazarında) payı bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu devralma neticesinde pazardaki firmaların pazar paylarında bir değişiklik ortaya çıkmayacaktır. Hemen hemen Türkiye'deki tüm kağıt sanayisinde ithalat opsiyonu, sektörde yer alan bütün üreticileri kalite ve fiyat açısından rekabete yöneltecek bir durum arz etmektedir. Bir başka deyişle, bu işlemin pazara olası etkilerinin rekabeti azaltıcı bir niteliğe sahip olmadığı ve bu anlamda devralacak firmanın söz konusu pazar payı ile tek taraflı ve dünya fiyatlarından bağımsız bir şekilde davranamayacağı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen tespitler ışığında devralma işleminin;

- ilgili piyasanın yapısı,
- işletmeyi devralması muhtemel firmaların pazardaki konumları,
- devredilecek teşebbüsün pazardaki konumu,
- ithalat olanaklarının fiili ve potansiyel rekabet üzerindeki etkisi,
- pazara giriş engellerinin bulunmaması

gibi kriterler gözönüne alındığında, söz konusu İşletmenin ihalede ilk iki sırayı alan teşebbüsler tarafından devralınması sonucunda hakim durum yaratılması veya hakim durumun güçlendirilmesine yol açılmayacağı ve böylece rekabetin önemli ölçüde engellenmeyeceği kanaatine varılmıştır.

I- SONUÇ

Yukarıda yer alan tespitler ve değerlendirmeler doğrultusunda, SEKA'ya ait Kastamonu İşletmesinin özelleştirilmesi amacıyla açılan ihalede teklif veren ve ilk iki sırayı alan; Mopak Kağıt Karton Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Julius Glatz GmbH teşebbüslerinden herhangi birisinin Kastamonu İşletmesini devralmasında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ve 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ

03-59/706-327

hükümleri çerçevesinde bir sakınca bulunmadığına, bildirme konu özelleştirme işlemine izin verilmesine OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.